

**COMPARATIVE ANALYSIS OF ECONOMIC AND SOCIAL
DEVELOPMENT IN TERMS OF GROWTH AND ECONOMIC
LIBERALIZATION. DEVELOPED ECONOMIES VS. DEVELOPING
ECONOMIES**

Alina-Petronela HALLER
Postdoctoral Grant Recipient - POSDRU ID/89/1.5/S/56815
Romanian Academy Branch of Iasi

Abstractio In our short paper, we want to analyze from a comparative view, through the filter of economic development under conditions of growth and economic liberalization, the situation of some developed countries and developing ones.

Analytical methodology is based on the results of modeling the Human Development Index (IDU) through fuzzy systems, as part of a much broader research.

The aim of the research is to establish the general framework in which developing countries can recover the gap to the developed ones and thus to provide a better standard of living for their population.

Our analyse is focused on the interval 2000-2005, a specific period of growth and economic liberalization in order to extrapolate into the future the results and to test their validity in recessionist moments.

Key words: knowledge society, economic liberalization, economic growth, development

ACKNOWLEDGEMENT: This paper was made within The Knowledge Based Society Project supported by the Sectoral Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number POSDRU ID 56815.

1. Dezvoltarea economico-socială a centrelor de putere economică – cadrul general

Deși nu s-a conturat până acum o definiție unanim acceptată, putem aprecia creșterea economică ca fiind procesul de sporire a dimensiunilor unei economii naționale, a indicatorilor macroeconomici, în special al PIB/locuitor, ascendent dar nu neaparat linear, cu efecte pozitive asupra sectorului economico-social (Haller A., 2008, p. 6).

În contrast și prin comparare cu procesul de creștere economică, cel de dezvoltare este unul generator de schimbări economice și sociale, cantitative dar mai ales calitative care determină economia națională să crească cumulativ și durabil produsul sau global real. Plecând de la această definiție a dezvoltării, este de la sine înțeles motivul pentru care toate economiile lumii îl consideră prioritar și își canalizează eforturile și resursele spre atingerea lui.

În timp ce creșterea economică este unul din vârfulurile careului magic (reducerea șomajului, reducerea inflației, creștere economică și stabilitate externă) al obiectivelor politicii economice a statului, dezvoltarea reprezintă obiectivul principal căruia i se subordonează toate acestea.

Se presupune că o economie este capabilă să se dezvolte rapid atunci când:

- întreprinderile și oamenii au posibilitatea de a-și planifica activitățile pe termen lung, ceea ce presupune, la nivel macroeconomic, stabilitatea politică, legislativă, socială și economică;
- există liberă inițiativă, resursele sunt utilizate eficient, la fel și munca, iar productivitatea este ridicată;
- investițiile nu sunt sacrificate în favoarea consumului imediat. Veniturile reinvestite determină creșterea capitalului productiv și, astfel, veniturile reale;
- deciziile cu privire la investiții și producție sunt corecte, iar bogăția acumulată în timp este folosită adecvat pentru a realiza bunuri cât mai rentabile din punct de vedere economic;
- recesiunile economice sunt evitate sau există posibilitatea reală de a le reduce intensitatea și impactul economico-social;
- toate activitățile întreprinse își ating obiectivele parțial și total concomitent cu protejarea ecosistemului.

Începând cu anul 1990, nivelul de dezvoltare economică și socială se estimează prin calculul IDU – HDI (Indicele de Dezvoltare Umană – Human Development Index).

Analizând valorile extreme ale IDU (0,311-0,965 în anul 2004 comparativ cu 0,232-0,874 în anul 1975) se poate aprecia că, în ceea ce privește dezvoltarea umană, s-au înregistrat progrese redede de creșterea valorilor sale extreme și de scăderea raportului dintre valori. În schimb, menținerea la nivel ridicat a amplitudinii valorilor extreme reflectă nivelul disparităților existente pe plan mondial.

Fiind un indicator compozit, IDU depinde de mai multe elemente din care cele mai importante sunt speranța de viață la naștere, educația și veniturile.

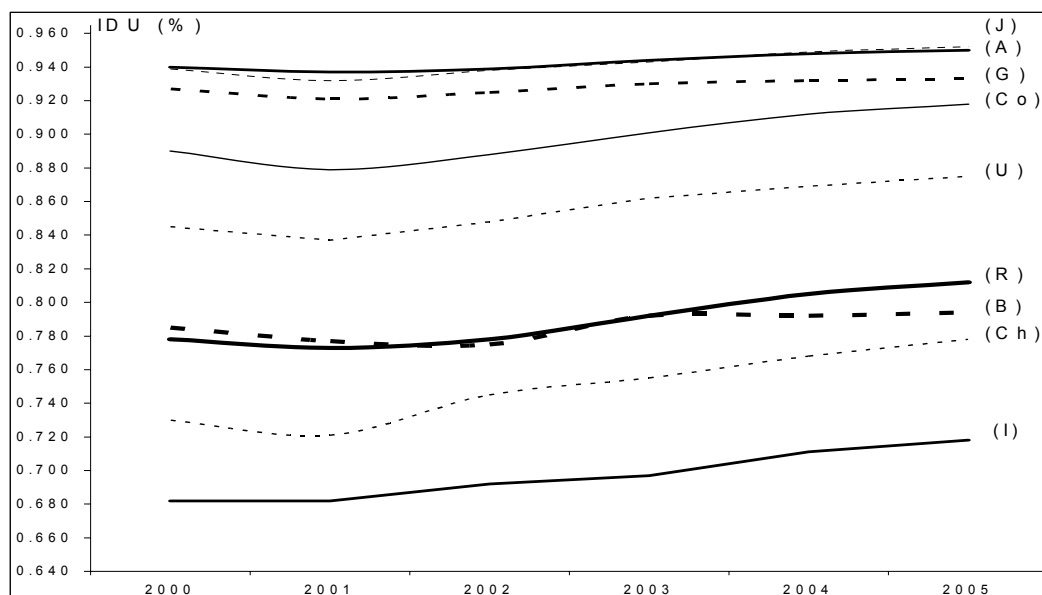
Este posibil ca o țară să înregistreze creștere economică fără să facă progrese și pe linia dezvoltării economico-sociale cum, la fel de bine, o stare de urgență (recesiune, catastrofe naturale, conflicte sociale) poate să determine un regres al creșterii economice dar în ceea ce privește dezvoltarea, posibilitatea de reducere substanțială este mult minimizată datorită aportului său calitativ, mult mai dificil de erodat.

2. Evaluarea dezvoltării economice și sociale a centrelor de putere mondială prin numere fuzzy

În demersul nostru, am ilustrat, prin numere fuzzy, dinamica IDU pentru nouă țări din categoria celor dezvoltate și în curs de dezvoltare: SUA, Japonia, Coreea de Sud, Indonezia, Brazilia, Ungaria, Germania, China și România. Aceste țări se încadrează în primele două grupe de dezvoltare umană conform UNDP (United Nations Development Programme).

Pe parcursul simulării dinamicii cu ajutorul lanțurilor Markov cu extrem variabil apar în unele etape, diverse intervenții la latitudinea noastră în simulare. Inițial am apelat la numere fuzzy dreptunghiulare.

Datorită complexității metodologiei de calcul vom prezenta și vom analiza doar rezultatele la care am ajuns.

Graficul nr. 1. Variația IDU

Din graficul de variație al IDU, care ilustrează tendințele acestui indice plecând de la valorile furnizate de către UNDP în rapoartele sale anuale de dezvoltare umană, se observă cu ușurință că, în perioada 2000-2005, cele nouă țări la care facem referire în acest studiu, au făcut progrese, unele ușoare, altele substanțiale, pe linia dezvoltării. Tendințele grafice nu ne surprind plecând de la adevărul economic conform căruia creșterea economică vizează latura cantitativă a activității economice (a rezultatelor) în timp ce dezvoltarea are o sferă de cuprindere vastă constituind o treaptă calitativ superioară de evoluție la nivel macroeconomic și presupunând îmbunătățirea nivelului de trai al populației. Este posibil ca o țară să înregistreze progrese pe linia creșterii economice fără ca acestea să se repercuteze asupra dezvoltării. Creșterea PIB-ului și a

PIB/locuitor nu are, întotdeauna drept rezultat îmbunătățirea nivelului de trai și calității vieții, iar dezvoltarea nu este proporțională cu creșterea economică.

Din grafic se observă evoluția aproape liniară a IDU în cazul celor trei țări dezvoltate (SUA, Japonia și Germania). Dacă până în anul 2002, IDU-ul SUA a fost superior celui al Japoniei, în 2003 și 2004, grafic, trendurile aproape se confundă, ca în anul 2005 IDU-ul Japoniei să devanseze ușor pe cel al SUA. Aceste țări înregistrează un progres economic și social asemănător, fiind state dezvoltate, cu un nivel economic și de trai ridicat. Germania înregistrează o tendință constant crescătoare a IDU, cu un ușor recul în anul 2001, progresele fiind ușoare de la un an la altul, ceea ce face ca reprezentarea grafică să fie aproape liniară. Cu toate că nivelul IDU în cazul Germaniei este unul ridicat și în ușoară creștere, se menține sub nivelul celui al SUA și Japoniei.

Dacă în cazul țărilor dezvoltate tendința este de creștere ușoară, aproape liniară a IDU, în cel al țărilor în curs de dezvoltare trendul pozitiv este mult mai vizibil, în special după anul 2001, demonstrând că acest grup de țări are un potențial de dezvoltare mult mai ridicat decât cel al celor dezvoltate. Cu un ecart substanțial al nivelului IDU, atât față de țările dezvoltate cât și între ele, Coreea, Ungaria și România se situează în grupa statelor cu dezvoltare umană ridicată, tendințele grafice ilustrând, cu claritate, că aceste țări fac progrese pe linia dezvoltării de la un an la altul, în încercarea lor de a reduce decalajul față de cele industrializate în special în perioadele de creștere și liberalizare economică.

În cazul Braziliei, graficul ne arată că această țară nu se înscrie în tendința generală de evoluție a IDU. Dacă în 2000 și 2001 IDU este ușor descrescător, înscriindu-se în tendințele generale (toate cele nouă țări au înregistrat o scădere a acestui indice până în anul 2001 cu ușoare diferențe de la țară la țară), trendul negativ se menține și în anul 2002, pe fondul crizei economice care a lovit America Latină în acest an (Brazilia a fost țara cea mai afectată din regiune). În anul 2003, IDU crește la 0,792 de la 0,775 (în 2002), nivel ce se va menține constant, așa cum se poate observa din grafic. Dacă până în anul 2001, IDU în cazul Braziliei este superior celui al României, se poate observa că în intervalul 2001-2003 trendurile, în cazul celor două țări, aproape se confundă, însă începând cu anul 2004 nivelul IDU în cazul României este în creștere, devansându-l pe cel al Braziliei. Această evoluție a făcut ca România să intre în categoria țărilor cu dezvoltare umană ridicată în timp ce Brazilia continuă să facă parte din grupa celor cu dezvoltare umană medie. Trendul Braziliei vine să dărâme un mit conform căruia, dacă în cazul creșterii economice evoluția este fluctuantă și se pot înregistra scăderi considerabile, în cel al dezvoltării regresul nu este posibil. Pe termen mediu și lung se poate înregistra un recul calitativ în plan economic și social, iar exemplul Braziliei este sugestiv.

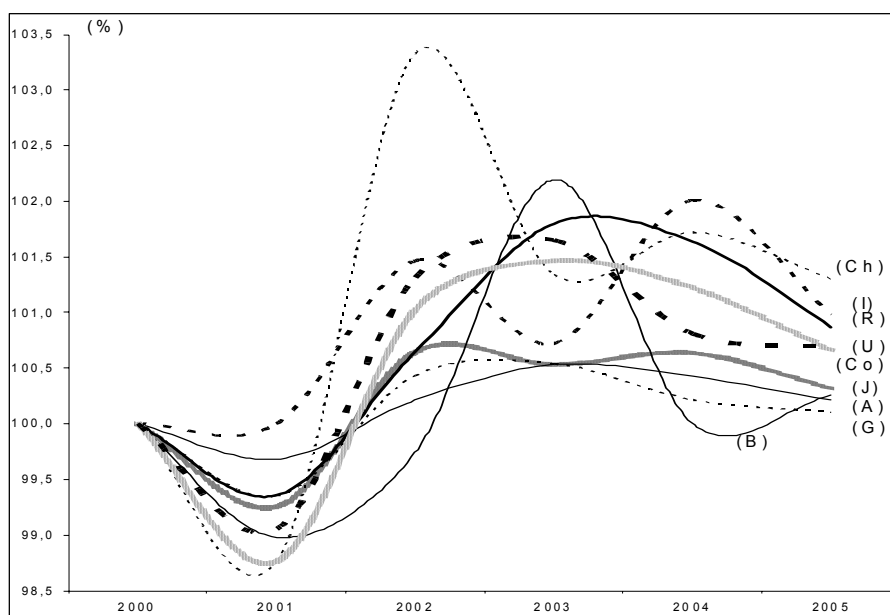
Cea mai spectaculoasă evoluție a IDU, așa cum se poate observa din grafic, este cea a Chinei. În cazul acestei țări, ratele impresionante de creștere economică au influențat considerabil procesul de dezvoltare. În ultimii ani ai analizei, China a înregistrat ritmuri de creștere economică extrem de ridicate, în condițiile în care țările vecine, afectate de criza financiară aferentă anului 1997, abia au început să se redreseze. Mai mult decât atât, scenariile vis-à-vis de creșterea economică a Chinei sunt din cele mai optimiste ceea ce ne face să credem că și tendința de evoluție a IDU va fi, în viitor, în creștere, iar puterea economică a acestei țări va fi hegemonică. În condițiile în care trendul reprezentat în grafic își va menține traiectoria constant crescătoare, în foarte scurt timp China va reuși să se înscrie, cu succes, în grupul țărilor cu dezvoltare umană ridicată¹.

¹ Cu toate că analiza este realizată pentru intervalul 2000-2005, realitatea anului 2011 confirmă că această țară asiatică s-a înscris pe un trend de creștere economică puternic exponențial de la care nu se desminte

În cazul Indoneziei graficul ne arată un trend exponențial crescător al IDU, adică înscrierea acestei țări asiatice pe linia dezvoltării economice. Cu toate că indicele dezvoltării umane a crescut de la 0,682, în anul 2000, la 0,718, în anul 2005, Indonezia nu are perspective imediate de a reduce decalajul care o separă de țările cu dezvoltare umană ridicată.

Astfel, din tendințele ilustrate grafic se observă că toate cele nouă țări, în intervalul 2000-2005, au făcut progrese în ceea ce privește dezvoltarea, cu diferențe de la o categorie la alta și de la o țară la alta, potențialul de dezvoltare al economiilor în curs de dezvoltare fiind mult mai ridicat, comparativ cu cel al țărilor dezvoltate.

În cele ce urmează vom vedea diferențele în ceea ce privește evoluția IDU în funcție de indicele de variație în bază fixă.

Graficul nr. 2. IVBF pentru IDU

Graficul IVBF prezintă curbele IDU realizate prin calcularea indicelui de variație în bază fixă și este mult mai sugestiv.

Din graficele indicilor de variație cu bază fixă se observă inconstanța IDU raportat la anul 2000 însă, este ușor reperabilă tendința generală de creștere a acestuia. În cazul celor nouă țări, raportat la anul de bază - 2000, curbele obținute reflectă evoluția pozitivă în ceea ce privește dezvoltarea. Spre deosebire de curbele obținute prin simpla variație a IDU și cu ajutorul indicilor de variație cu bază mobilă, cele realizate prin intermediul indicilor de variație cu bază fixă, curbele sunt mult mai fluctuante, ceea ce presupune evoluții contradictorii, de-a lungul perioadei analizate, față de anul 2005 însă, cu o finalitate ce s-a concretizat în progrese economice și sociale.

Pentru toate cele nouă țări, anul 2000 a fost unul de regres, ilustrat grafic prin traiectoria descendentă a curbelor, motivat de recesiunea economică mondială aferentă perioadei care a afectat, direct sau indirect, toate statele, iar măsura în care dezvoltarea lor economico-socială a fost afectată este evidențiată de pantele acestor curbe. În cazul Chinei, Indoneziei și Braziliei curbele înregistrează fluctuații puternice în timp ce pentru restul țărilor acestea sunt mai moderate, în cazul celor dezvoltate creșterea fiind aproape continuă.

---

nici în perioade mai puțin fericite din punct de vedere al expansiunii economico-sociale, caracterizate printr-o criză economică și socială care se manifestă cu o intensitate mai puternică decât s-a anticipat.

Ca și în situația indicilor de variație în bază mobilă, cei în bază fixă au determinat aceeași ierarhie a celor nouă țări. Cele mai spectaculoase progrese în ceea ce privește dezvoltarea le înregistrează țările în curs de dezvoltare, urmate de cele dezvoltate.

Din analiza celor trei grafice în care am surprins evoluția IDU în funcție de valoarea acestuia și de indicele de dezvoltare în bază fixă, putem trage următoarele concluzii:

- creșteri superioare ale IDU sunt înregistrate de țările în curs de dezvoltare din Asia și Europa: China, Indonezia, România, Ungaria, Coreea de Sud;
- Japonia, SUA și Germania înregistrează creșteri modeste ale IDU, acestea deja se situează în grupa țărilor cu dezvoltare umană ridicată, curbele ce le caracterizează fiind mult mai depărtate de abscisă (cu cât curba este mai depărtată de abscisă, cu atât gradul de dezvoltare este mai ridicat) și aproape liniare. Având în vedere nivelul lor ridicat de dezvoltare, prioritățile sunt diferite în comparație cu țările în curs de dezvoltare;
- China este țara care a realizat cele mai surprinzătoare creșteri ale IDU, secondată de Indonezia, ambele țări care fac parte din grupa celor cu dezvoltare umană medie, ceea ce reflectă un potențial economic ridicat și capacitatea acestor două economii de asimilare, creștere și dezvoltare. Creșterea economică foarte ridicată contribuie la dezvoltarea economico-socială, curbele de creștere ale IDU fiind puternic crescătoare;
- România și Ungaria, țări europene în curs de dezvoltare, din grupa celor cu dezvoltare umană ridicată, au curbe crescătoare ale IDU, ceea ce înseamnă că, în intervalul analizat, au înregistrat progrese economico-sociale, iar creșterea lor economică nu s-a limitat la mărirea dimensiunii economiei cu a adus și un aport calitativ ce s-a resimțit în domeniul social. Până în anul 2003 curbele caracteristice Ungariei sunt deasupra celor ale României, ulterior acestui an situația se inversează și reflectă capacitatea României de progres;
- curbele Coreei o situează în categoria țărilor cu populație a căror nivel de trai s-a îmbunătățit pe fondul creșterii economice însă, nu în același ritm cu cel al celorlalte două țări din regiunea asiatică. Creșterea IDU, față de anul 2000, este continuă, fără fluctuații;
- Brazilia, țară din grupa celor cu dezvoltare umană medie, realizează ritmuri modeste de dezvoltare. Creșterea economică modestă a acestei țări, care în anul 2002 a fost extrem de afectată de criza economică care a lovit regiunea latino-americană, nu poate susține dezvoltarea. IDU și indicii de variație ai acestora, de-a lungul intervalului analizat, înregistrează creșteri ușoare, dar mult prea reduse pentru a reflecta modificări în ceea ce privește nivelul de trai al populației;
- Japonia și SUA sunt țări a căror nivel de dezvoltare economică le-a permis asigurarea unuia din cele mai ridicate standarde de viață populațiilor lor. Evoluția IDU, în cazul acestora, este aproape confundată, la fel și reprezentarea lor grafică. Un ușor ecart vizibil pe grafice reflectă că Japonia a reușit să îmbunătățească nivelul de trai al populației începând din anul 2003 într-un ritm superior celui al SUA;
- Germania este reprezentată printr-o curbă aproape liniară, deci cu un ritm de dezvoltare relativ constant. Țară din categoria celor cu dezvoltare umană ridicată, care ocupă în ierarhia IDU un loc inferior SUA și Japoniei, și oferă un nivel ridicat de trai populației, a înregistrat, în intervalul analizat, rate modeste de creștere datorită problemelor economice cu care s-a confruntat după reunificare.

Scurte remarci finale:

Din dinamica generală a IDU putem trage următoarele concluzii:

- creșteri superioare ale IDU au fost înregistrate în țările în curs de dezvoltare;
- China este țara cu cea mai spectaculoasă evoluție a IDU;
- țările dezvoltate au înregistrat o evoluție aproape liniară a IDU, ceea ce este dovada unei dezvoltări în rimuri relative constante;
- România a reușit, în perioada analizată, nu numai să înregistreze o creștere exponențială a IDU, ci și să treacă din categoria țărilor cu dezvoltare umană medie în cea cu dezvoltare umană ridicată, fără ca în plan real acest progres să fie resimțit, fiind mult mai evident în plan cifric;
- Brazilia încă întegistrează ritmuri modeste de dezvoltare trecând chiar și prin perioade de regres în situații conjuncturale nefavorabile (cum ar fi criza economică, instabilitatea politică);
- Japonia și SUA sunt țări a căror nivel de dezvoltare economică a permis asigurarea unui nivel de trai foarte ridicat populației lor;
- în cazul Germaniei, creșterea economică redusă nu a reușit să susțină dezvoltarea umană decât în mică măsură, ceea ce se reflectă în nivelurile aproape constante ale IDU.

Bibliografie

1. Gherasim O., Matematica numerelor fuzzy triunghiulare cu aplicații în studiul deciziilor de management, Editura Performantica, Iași, 2005;
2. Gherasim O., Matematica incertitudinii, Editura Performantica, Iași, 2004;
3. Haller A.P., Exporturile-factor de dezvoltare și creștere economică, Editura Performantica, Iași, 2008;
4. Ișan V. (coord.), Tranziție și integrare europeană, vol. II, Editura Sedcom Libris, Iași, 2002;
5. Nechita V. (coord), Economie Politică, Editura Porto Franco, Galați, vol,II, 1992;
6. Pralea S., Politici și reglementări în comerțul internațional, Editura Fundației Academice „Gh. Zane”, Iași, 1999;
7. Stiglitz J., Globalizarea. Speranțe și deziluzii, Editura Economica, București, 2003;
8. ***, Doing Business with The Three Dragons, The East Asian Studies Center&The Global Center for International Business, 1997;
9. ***, Eastern Europe Consensus Forecast, A Digest of Economic Forecast, Consensus Economics, 2006;
10. ***, Focus Economics, Consensus Forecast Eastern Europe, 2007;
11. ***, Foresight 2020. Economic, Industry and Corporate Trends, A Report from the Economist Intelligence Unit, The Economist, 2006;
12. ***, Human Development Report 2006, Beyond Scarcity: Power, Poverty and Global Water Crisis, UNDP, New York, 2006.